

Eser İnceleme

Tepedeki Ev: Korkularımız, Kayıplarımız ve KeşkelerimizBüşra ALPARSLAN^{1*}¹ Altınbaş Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye**Makale Bilgisi****Öz***Anahtar kelimeler:*Tepedeki Ev,
aile,
yas,
ayrışma-bireyleşme

Bu makalede, Shirley Jackson'ın aynı adlı romanından uyarlanan The Haunting of Hill House (Tepedeki Ev) dizisi incelenmiştir. Tepedeki Ev, bir ailenin yaşadığı travma ve yaşları büyümenin çetin süreci içinde inceliklerle anlatmıştır. Dizideki hayaletler, yaşamdaki kayıpları, keşkeleri ve irili ufaklı korkuları sembolize eder. Dizinin anlatısı; aile temsili, yas kavramı ve ayrışma-birleşme süreci ekseninde incelenmiştir. Bu anlatı içinde aile; geleneksel heteronormatif roller üzerine kurgulanmıştır ve ailenin insanın hayatında bıraktığı köklü etkiler örneklenmiştir. Ev kurgusunda, bir nesne olarak annenin taşıdığı sembolizmden de faydalanılmıştır. Evin ve içindeki hayaletlerin arzusu, insanların orayı asla terk etmemeleridir; bu aile kurumuna bir eleştiri olarak okunabilir. Tepedeki evin temsil ettiği aile, bir hatıradan öte gerçekten de bir ömür peşimizi bırakmayan bir hayalet gibidir. Dizi, yas kavramını ele alırken yasin beş evresini aktarmıştır ve anlatı içinde hikayedeki beş kardeş, Kübler-Ross'un yas kuramının beş evresini simgelemektedir. Yasin evrelerinin birbirinden kopuk olmadığı ve bu evrelerin doğrusal ilerlemediği, zaman zaman evreler arası geçişler görülebildiği kardeşlerin üzerinden sembolik biçimde aktarılmıştır. Dizinin irdelediği bir diğer nokta ayrışma-bireyleşme sürecidir. Dizinin anlatısı, bu sürece çocukların perspektifinden ziyade annenin gözünden yaklaşmıştır. Bu sürecin anne tarafından zorlukla karşılanması ve annenin simbiyotik ilişkisinin kırılmasına direnç göstermesi dizideki anne üzerinden sembolik olarak anlatılmıştır.

Abstract*Keywords:*The Haunting of Hill
House,
family,
grief,
separation-
individuation

In this article The Haunting of Hill House Series, which is based on Shirley Jackson's novel with the same name is reviewed. The Haunting of Hill House elaborately explained the trauma and grief a family went through during the difficult process of growing up. The ghosts in the series symbolize life's losses, wishes and fears of sort. The narrative of the series was reviewed via the axes of family representation, the concept of grief, and the process of separation-individuation. In the series, the family is constructed on traditional heteronormative roles and the radical effects of the family on people's lives are exemplified. The symbolism carried by the mother as an object regarding House was also used. The desire of the House and its ghosts is that people never leave; this can be reviewed as a criticism of the family institution. The family represented is more than just a memory, it really is like a ghost that haunts us for a lifetime. While the series deals with the concept of grief, the five siblings in the story represent the five phases of Kübler Ross's theory of grief. It is symbolically conveyed by siblings that the phases are connected; that phases might not progress linearly, and that transitions between phases can occur occasionally. Another point that the series examines is the separation-individuation process. This process is approached from the perspective of the mother. Mothers's difficulty during this process and resistance to break the symbiotic relationship symbolized via the mother in the narrative.

*Sorumlu Yazar, Altınbaş Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Esentepe Mah. Büyükdere Cad. No.147 Şişli İSTANBUL
e-posta: busraalparslan@gmail.com
DOI: 10.31682/ayna.817665
Gönderim Tarihi (Received): 28.10.2020; Kabul Tarihi (Accepted): 31.01.2021
2148-4376

Giriş

Tepedeki Ev, 1959 yılında Shirley Jackson tarafından yazılmış, korku türünde bir romandır ve eleştirmenler tarafından *American Gothic*'i dönüştüren bir eser olarak adlandırılır. Bu yazıda inceleyeceğimiz eser, romanın 2018 yılında Flanagan tarafından Netflix için mini korku dizisi olarak hazırlanan uyarlamasıdır. Uyarlama olmasına karşın bu dizi, karakterleri ve olay örgüsü bakımından romandan (ve öncesinde çekilen iki ayrı uyarlama filminden) oldukça farklıdır. Bu durum, bazı yazarlar tarafından Jackson'ın kitabında sunulan kadının “ev”e bakış açısının dizide kendine yer bulamaması sebebiyle eleştirilmiştir (Gilbert, 2018). Jackson'ın kurguladığı ev, patriarkal ideolojiyi (Bailey, 1999); romanın baş kahramanı ise “ev”e yani aile kurumuna ait olmayan, patriarkal normlara uyum sağlayamayan bir kadını simgelemektedir (Gilbert, 2018) ancak dizide patriarkal aileye yönelik doğrudan bir eleştiri bulmak güçtür. Bununla birlikte, dizide de hayaletli ev, aile kurumunu temsil eden bir simgedir ve dizi geleneksel patriarkal ailenin dinamiklerini böyle bir anlatı içinde analiz etmiştir.

Bir korku dizisi olarak tasarlanan Tepedeki Ev’de aileye dair başka bir hikâye görürüz; ailenin travmatik bağlarından kopup özgürleşmeye, yasa, evden ayrılmaya ve büyümeye dair bir anlatı. Bir korku hikayesini incelikle bir aile eleştirisine dönüştürebilen Tepedeki Ev, hem on bölümden oluşması hem de ailedeki farklı dinamiklere odaklanması yönüyle oldukça hacimli bir eser. Dolayısıyla, bu dizinin anlatısını üç eksenle incelemek yerinde olacaktır: Aile temsili, yas kavramı ve ayrışma-birleşme süreci. Öncelikle, dizinin hikayesini kısaca aktarıp aileyi nasıl kurguladığını inceleyeceğiz.

Tepedeki Ev

İki zaman çizgisinde ilerleyen dizinin ilk zaman çizgisi, Crain ailesinin yıllar önce Tepedeki Ev’e taşınmasıyla başlar. Evin hayaletli olduğuna dair söylentilere itibar etmeyen aile, müteahhit baba Hugh’un evi tadilattan geçirip satmasını ve mimar anne Olivia’nın tasarladığı “sonsuz kadar yaşayacakları” evlerine taşınmayı beklemektedir. Bu beş çocuklu sevgi dolu aile, yazın sonunda, evin laneti yüzünden paramparça olacaktır. Evin geçmişi korkunç olaylarla doludur ve orada ölenlerin ruhları evde yaşayanları rahatsız etmektedir. Evin planıyla evdeki odaların uyuşmaması, tuhaf hayaletlerin evde bir görünüp bir kaybolması, bodrumda kendini duvarın içine gömmüş bir adamın cesedini bulmaları gibi korkutucu olaylar yaşarlar. Bu tekinsiz yazın sonunda, evdeki hayaletler Olivia’nın zihnini manipüle etmiş ve evin kahyalığını yapan Dudley ailesinin kızının ölümüne yol açmasına sebep olmuştur; bu olayda kendi çocukları Luke ve Nell ise son anda kurtarılmıştır. Bu olay sonrasında Olivia, evdeki kötü

ruhların manipölasyonlarıyla intihar eder. Bu korkunç gecede annelerini kaybeden beş kardeş, teyzelerinin bakımına verilir ve çocuklar bu kaybın travmasıyla babaları olmadan başa çıkmak zorunda kalırlar.

Hikâyenin ikinci zaman çizgisi günümüzde geçmektedir. Nell, yıllar önce annelerinin intihar ettiği Tepedeki Ev’de ölü bulunur. Pek sık görüşmeyen ve duygusal olarak birbirine uzak olan aile üyeleri Nell’in cenazesi için bir araya gelir. Cenazede yıllardır biriken öfke ve kırgınlıklarla yüzleşen aile üyeleri ciddi bir tartışma içine girerler ancak bu esnada Luke’un tıpkı ikizi gibi Tepedeki Ev’e gittiğini fark ederler. Uyuşturucu bağımlılığıyla mücadele eden Luke’un da intihar etmesinden korktukları için onun peşine düşüp hep birlikte Tepedeki Ev’e geri dönerler. Burada Hugh, Olivia’nın hayaleti ile yüzleşir ve çocuklarını özgür bırakması karşılığında evde onunla kalmaya söz verir. Bu esnada çocuklar ise Nell’in hayaletinin yardımıyla birbirlerine destek olamayışlarıyla yüzleşir ve birbirlerinden özür dilerler. Nell, bu yüzleşme sonrasında esas olanın birbirlerine olan sevgileri olduğunu ve bu yüzden hepsini affettiğini söyler ve birbirlerine tutunarak hayatlarına devam etmelerini öğütler. Kardeşler bu şekilde Tepedeki Ev’den kurtulur. Dizinin sonunda ailenin hayatta kalan üyelerinin bir arada ve sağlıklı olduklarını görürüz.

Aile Temsili

Yönetmen, Tepedeki Ev’i kurgularken bir nesne olarak annenin taşıdığı sembolizmden de faydalanmış gibi görünmektedir. Zira ev, fiziksel mekândan çok daha fazlasıdır, psikolojik açıdan geniş bir duygular kümesini ifade edebilir, bir anne gibi kapsayıcı olması beklenir. Ancak bu ev, gerçekte kapsayıcı bir nesne olmaktan çok uzaktır; ev ve içindeki hayaletler çocuklara zarar vermektен geri durmaz; hatta evden kaçıp uzaklaşmalarına rağmen peşlerini bırakmaz. Öyle görünüyor ki bu ev sadece anne sembolizmini değil Jackson’ın ayak izlerinin peşinden giderek bütün bir aile kurumunu sembolize etmektedir. Bu ev, görkemli ve bir o kadar da ürkütücüdür; hayaletleri ile zulmedicidir ve sınırları belirsizdir, evin içinde zaman ve mekân kırılmaya uğrar, yaşayanlar ve hayaletler bir aradadır. Şehirden oldukça uzaktır ve civarda oturanlar bu eve yaklaşmazlar; öyle ki Dudley’ler hava karardıktan sonra asla evde durmazlar. Ev, bu bağlamda birincil üyeleri hariç kimsenin içine giremeyeceği aileyi temsil etmektedir; huzurlu, görkemli ancak bir o kadar da tekinsiz bir bütünlük.

Dizide aile, geleneksel heteronormatif roller üzerine kurgulanmıştır. Anne evin beyni baba ise elleridir; annenin çizdiği evi baba elleriyle yapar. Hatta; duyguları ifade etme, korkuyla baş etme, bakım verme becerisi gibi konulara verilen örneklerle dizinin geleneksel cinsiyet rollerini yeniden ürettiği söylenebilir. Örneğin; anne, çocuklarına evin yani ailenin işlevini aktaran kişidir; evde sürekli tadilat olmasından sıkılan çocuğunu teselli etmek için ona

şöyle der: “Biz evle ilgilenirsek ev de bizimle ilgilenir.”. Benzeri biçimde geleneksel cinsiyet rollerini pekiştiren aile içi cinsiyete dayalı iş bölümüne dair bilgiler de yeniden üretilir; örneğin Olivia’nın ölümünden sonra Hugh çocuklarına vermesi gereken sevgiyi ve ilgiyi veremez. Sürekli karısının hayaletini görür, bir bakıma annenin ruhunu yanında taşır ancak yine de söylemesi gerekenleri söyleyemez; yapması gerekenleri yapamaz. Çocuklarının hayatlarına ya çok uzak kalır ya da hadsizce karışır. Doğru kararları veremediği için çocuklarına zarar veren baba, ancak annenin hayaletiyle yüzleşerek çocuklarını kurtarabilir.

Sembolik yollarla ailenin geçmişinin de ne kadar önemli olduğu aktarılır. Örneğin, Hugh evin tadilatını yaparken bodrumda çok yoğun seviyelerde küf bulur ve küfü temizlemeye çalışırken duvar örerek kendini oraya hapseden evin eski sahibi Mr. Hill’in cesediyle karşılaşır. Aileyi temsil eden evin bodrumundan yayılan küf ve kendini oraya hapsederek intihar eden adam, ailenin gizli günahlarını ve kayıplarını temsil etmektedir; nesiller öncesinden aktarılan acılar ailenin sadece geçmiş hikayesi değildir; bunlar ailenin bugününü zehirleyebilir.

Evin ve içindeki hayaletlerin arzusu insanların orayı asla terk etmemeleridir; bu aile kurumuna bir eleştiri olarak okunabilir. Hayaletler, evdekilerin zihniyle oyunlar oynayarak, onları dışarının korkunç olduğuna, evinse dünyanın en huzurlu yeri olduğuna ikna etmeye çalışır. Böylece, onları dünyadan soyutlayacak ve sonsuza kadar evde kalmalarını sağlayacaklardır. Mr. Hill’in kendi üzerine duvar örmesi bu metaforun korkunç bir güzellikle örneklenmesidir ki aile kurumu bir yanıyla bizleri dış dünyaya hazırlayan güvenli bir koza olma potansiyelini bir yanıyla da türlü tahakküm mekanizmalarını içinde barındıran hiyerarşik bir yapı olma potansiyelini taşır. Dolayısıyla, bir yanıyla bizi hapsedip bir yanıyla korkularımızı sağaltabilir.

Türkçeye Tepedeki Ev olarak çevrilse de eserin orijinal adındaki anahtar kelime “Haunting” kelimesidir; bu kelimeyi dadanan, başa bela olan, zor unutulmuş diye çevirmek mümkün. Aile, bağlanma stillerinden ahlaki standartların gelişimine kadar birçok konuda bizleri etkileyen bir birlik veya psikolojik sağlamlığımızdan, kaygıyla baş etme biçimlerimize kadar çeşitli becerilerin tohumlarının atıldığı bir alan olarak görülebilir. Bizi biz yapan en önemli faktörlerden biridir. Bu bakımdan, tepedeki ev, yani ailemiz, bir hatıradan öte gerçekten de bir ömür peşimizi bırakmayan bir hayalet gibidir, iyisiyle ve kötüsüyle.

Yas

Tepedeki Ev’in günümüzde geçen zaman çizgisi, en temelde yas kavramı üzerinden kurgulanmıştır. Dizinin anlatısı, yasin beş evresini aktarmakta ve bu anlatı içinde beş kardeş, Kübler-Ross’un yas kuramının beş evresini simgelemektedir (Kübler-Ross, 1969/2014). Bu kuram, bir kayıp karşısında kişinin yaşadığı süreçleri aktarmaktadır. Kübler-Ross, bu kuramı

ölüm döşeğindeki hastalarla yaptığı görüşmelerden yararlanarak oluşturmuş ve kişinin kendi ölümü karşısında yaşadığı süreçleri bu kuram dahilinde sistematize etmiştir. Her ne kadar Kübler-Ross kişinin kendi ölümüne verdiği tepkilerden yola çıkmış olsa da sevilen birinin ölümü, bir evliliği/birlikteliğin bitimi, iş kaybı vb. bir kayıp da benzeri süreçleri harekete geçirecektir.

Kübler-Ross'un yas kuramının ilk evresi inkardır. Bu evrede kişi yaşanan kaybı kabullenemez, bu kaybın gerçek olmadığına inanmak ister. Kayıp ile gereğinden erken ya da aniden karşılaşıldığında inkâr tepkisi oldukça tipiktir (Kübler-Ross, 1969/2014). Anlatıda bu evreyi kardeşlerin en büyüğü Steven simgelemektedir. Steven, hem Tepedeki Ev'de en az paranormal olayla karşılaşan kardeştir hem de annelerinin öldüğü gece, diğer kardeşlere kıyasla çok az şeye tanık olmuştur, bu onun inkâr sürecini kolaylaştırıcı bir etkidir. İnkâr, beklenmeyen şoklar karşısında bir tampon görevi görür (Kübler-Ross, 1969/2014). Hayaletlere inanmayan Steven, annesinin intiharını hayaletlere değil psikolojik problemlere bağlar zira annesinin ölümünü bu şekilde açıklamak hayaletlerin varlığını kabul etmekten daha kolaydır. Her halükârda, genlerinin sağlıklı olduğunu düşündüğü için genç yaşta vasektomi ameliyatı olarak, neslini devam ettirme ihtimalini ortadan kaldırır. Böylelikle ailenin travmalarının bir sonraki nesle aktarılmasını önleyerek bu sorunu çözebildiğini düşünür. Yazar olan Steven işinde pek başarılı değildir. Kariyerine bir itki getirebilmek için Tepedeki Ev'de yaşadıkları yazı ve annesinin intiharını bir korku romanı haline getirerek büyük sükse yapar. Bu travmayı hikayeleştirerek kendisinden uzaklaştırabileceğini, üstelik kendisine bu kadar zarar veren bir olayın nihayetinde bir faydasını görebileceğini, kayıplarını kazanca çevirebileceğini düşünür. Bu strateji uzun bir süre Steven için sorunsuz çalışır. Ancak Nell'in öldüğü gece o da bir hayalet görür: Nell'in hayaleti. Ve böylece yıllardır inkâr ettiği bu travmayla tekrar yüz yüze gelir.

Shirley, yasin öfke evresini temsil eder. Kaybı inkâr etmenin bir işe yaramadığını gören kişi kaybın gerçekliğini kabul eder ancak bu sefer de neden bu felaketin kendi başına geldiğini sorgulamaya başlar dolayısıyla, bu evrenin adı öfke olmasına karşın, hiddet, kıskançlık, içerleme gibi çeşitli duyguları da içermektedir, üstelik bu gibi duygular birçok sefer kişinin çevresine, ailesine, bakım verenlerine ve arkadaşlarına yansıtılır (Kübler-Ross, 1969/2014). Gerçekten de Shirley kardeşler arasında en öfkeli olandır. Steven'a ailenin travmasından para kazandığı için kızar, Theo'ya yakın olmadıkları için, Luke'a uyuşturucu bağımlısı olduğu için ve Nell'e sürekli ilgiye muhtaç olduğunu düşündüğü için kızar. Annesine ve babasına, kendilerini bir bakıma terk ettikleri için zaten hep kızgındır. Tepedeki Ev'de onun hayatını değiştiren olay müştemilatta bulduğu hasta kedi yavrularıyla kurduğu ilişkidir. Shirley, kedileri iyileştirmeye çalışmıştır ancak kediler ölmüştür. Küçük Shirley, kediler için

düzenlenen cenaze töreninde acısının sağaldığını fark eder. Bu olay Shirley'nin hayatında önemli bir iz bırakmıştır, öyle ki Shirley büyüdüğünde cenaze hizmetleri sunan bir iş kurar. Cenaze sahiplerinin acısıyla özdeşleştiği için işinde çok iyi olmaya çabalar, hatta birçok aileye ücretsiz hizmet vererek işinin karlılığını bile tehlikeye atar. Shirley'nin öfkesini görmediğimiz nadir anlar cenaze sahipleriyle iletişimde olduğu anlardır. Adeta kendini teselli eder gibi onlarla ilgilenmektedir.

Ortanca kardeş Theo, yasın beş evresinden pazarlık evresini temsil eder. Pazarlık evresi, kısa süreler için de olsa kişiye kayıpla baş etmesi anlamında yardımcı olan bir süreçtir, bu süreçte kişi kaybını geri döndürmek veya acısını azaltmak için otorite görülebilecek konularla (örn., tanrıyla, kaderle, evrenle, kendisiyle, vs.) çeşitli pazarlıklara girebilir (Kübler-Ross, 1969/2014). Theo, Tepedeki Ev'de geçirdikleri süre boyunca üstün bir empati hissi kazanmıştır; dokunduğu insanın geçmişini ve duygularını hissedebilmekte, zaman zaman geleceğine dair imgeler görebilmektedir. Bu yetenek Theo için oldukça zorlayıcıdır zira bu empati hissi, karşısındaki insanın çektiği bütün acıyı hissetmesine sebep olmaktadır. Annelerini kaybetmenin acısıyla baş etmekte zorlanan Theo, bu empati hissinin verdiği yükün de etkisiyle insanlardan uzaklaşmıştır. Ancak, canını çok acıtsa da bu yeteneğini çocuk psikoloğu olarak çalıştığı işinde çocuklara yardım etmek için kullanmaktadır. Bu fedakarlığının sonrasında içten içe kendi acısının azalmasını bekler ancak bu pazarlık hiçbir zaman Theo'nun hayal ettiği gibi sonuç vermez. Dolayısıyla Theo, insanlara kendini açmaz, gündelik ilişkilerle hayatını sürdürür.

Kübler-Ross'un kuramına göre yasın dördüncü evresi depresyondur. Bu evrede kişi yaşadığı kaybı daha fazla inkâr edemeyeceğini ve bu kaybın telafi edilemeyeceğini anlamaya başladığı için, öfke hissi yerini derin bir acıya bırakır (Kübler-Ross, 1969/2014). Bununla birlikte kişi büyük bir kayıp duygusu yaşar ve üzüntü ya da suçluluk duygusu gibi duygular da bu evrede görülebilir zira yaşanan kayıp başka kayıplara da sebep olabilir. Dizide bu evreyi kardeşlerden Luke temsil eder. Luke, Tepedeki Ev'de gördüğü fötr şapkalı adamın hayaletini kendisinden başka kimsenin görmemesi, sonrasında annesinin ölümü ve babasından ayrılmak zorunda kalışı sebebiyle kendini çok yalnız hissetmektedir. İlk gençliğinden beri uyuşturucu bağımlısıdır ve birçok kere tedaviye başlamış olsa da bağımlılık hep nüksetmiştir. Yaşadığı acı ve korkuyla baş etmekte zorlanır.

Yasın son evresi olan kabullenme evresi kaybın gerçek olduğunun ve artık değiştirilemeyeceğinin anlaşıldığı evredir. Bu evrede kişi, artık yaşanan kayıptan ötürü depresif duygulara veya öfkeye kapılmaz ancak bu mutlu bir süreç de değildir, hatta duyguların hükümsüz kaldığı bir evre olarak tanımlanabilir (Kübler-Ross, 1969/2014). Kabullenme evresini temsil eden kişi, Luke'un ikizi Nell, Tepedeki Ev'de eğri boyunlu kadının hayaleti

tarafından rahatsız edilmiş ve hayatı boyunca zaman zaman bu hayalet yüzünden uyku felci yaşamıştır. Bu hastalığının tedavisi için gittiği hastanede tanıştığı eşinin verdiği destek sayesinde, bir süre eğri boyunlu kadını görmez ve uyku felci geçirmez. Ancak bir gece, yine eğri boyunlu kadın onu ziyaret ettiği sırada eşi beyin anevrizması yaşar ve orada hayatını kaybeder ve Nell, uyku felci geçirdiği için eşine yardım edemez. Eşinin ölümünden eğri boyunlu kadını sorumlu tutar ve yıllardır hayatını mahveden evle yüzleşmek için Tepedeki Ev'e geri döner. Burada, annesinin intiharı ve çocukluğunda bu evde yaşadığı travmaları gözden geçirir, evdeki hayaletlerle konuşarak işin özünü anlamaya çalışır. Evin hayaletlerinin manipülasyonları sebebiyle merdivenin tepesindeki ipe takılıp boşluğa düşer. Bu kaza ile boynu kırılarak ölür. Dışardan bakanlar Nell'in kendini astığını düşünecektir ancak aslında bu ölüm evin ona oynadığı oyunların bir sonucudur. Nell, öldüğü anda evin insana nasıl oyunlar oynadığını, insanı nasıl sindirmeye ve kendi parçası haline getirmeye çalıştığını kavrar. Annesinin de aslında intihar etme amacında olmadığını, ölümünün evin ona oynadığı oyunların sonucu olduğunu anlar; evin annesini nasıl kandırdığına birinci elden tanık olur. Ölüm anında kendi çocukluğuna ve gençliğine dönüp kendisine olanları açıklamak ister. Tepedeki Ev'de zaman ve mekan başka türlü akmaktadır dolayısıyla bir hayalet olarak Nell geçmişe ve geleceğe gidebilmektedir. Ancak ölüm anında kendi çocukluğunu ve gençliğini uyardırmaya çalışması, kendi çocuk haline, ölüm anında olduğu şekliyle görünmesine ve hiçbir şeyden haberi olmayan küçük Nell'in karşısında eğri boyunlu bir hayalet görmesine sebep olacaktır. Çocukluğundan beri eğri boyunlu kadını gördüğü her anı yeniden yaşar, ancak bu sefer kendisi değil çok korktuğu eğri boyunlu kadın olarak. Çocukluğundan beri zaman zaman gördüğü ve korktuğu hayalet aslında kendi suretidir. Nell için yaşadığı bütün kayıplar artık açık seçiktir, bunların kaçınılmazlığı ve gerçekliği karşısında kabullenmek dışında bir seçenek kalmamıştır.

Yasın evreleri birbirinden kopuk ve doğrusal bir çizgide birbirini sırasıyla takip eden süreçler değildir. Bu evreler aynı anda görülebilir; iç içe olabilir, zaman zaman evreler arası geçişler görülebilmektedir (Zastrow ve Ashman, 2015). Kabullenme aşamasına gelsek bile zaman zaman tekrar öfkelenebilir ya da depresif hissedebiliriz. Luke ile Nell'in ikiz olması da bu anlamda bir semboldür. Zira kaybı kabullenmiş olsak da zaman zaman hala ilk günkü gibi acıtması doğaldır.

Bununla birlikte hikâye burada bitmez. Nell, yas sürecini kabullenişle tamamlamış gibi görünse de yas sürecinin aslında son bir evresi daha vardır. Kübler-Ross'un meslektaşısı, arkadaşı ve öğrencisi olan Kessler (2019), Kübler-Ross'un ölümünden sonra ve onun da isteği üzerine bu modeli genişletmiş ve altıncı bir evreden bahsetmiştir: Anlam bulma evresi. Kübler-Ross'un bahsettiği evrelerin sonuncusu kabullenıştır ancak kabulleniş evresi sadece kaybın gerçekliğini ve değiştirilemezliğini kabul etmektir; kabullenme artık kaybın can acıtıcı

olmayacağı anlamına gelmez hatta bu evre, oldukça acı verici olabilir (Kübler-Ross, 1969/2014). Kessler (2019), kabulleniş evresinin yas sürecinin sonu gibi görülmesinin çok doğru olmadığını ve bundan sonra gelen altıncı evrenin, anlam bulma evresinin, yaşanan ölümler veya kayıplardan sonra kişinin bu kaybı anlamlandırarak bir çıkarım yaptığı ve bu çıkarım ile hayatına daha pozitif bir yön verdiği bir süreç olduğunu belirtir. Nihayetinde kayıplar acı vericidir ve anlam bulma evresi de oldukça acı verici olabilir ancak bu anlamlandırma süreci kişiye bir yol açar, hayata devam etmeye dair bir güç sağlar zira yas sürecinin sonunda elimizde kaybın soğuk gerçekliğinden daha fazlasının kalması bizi güçlendirecektir (Kessler, 2019).

Bu bağlamda hikâyenin Nell'in kabullenışı ile sonlanmaması ve devam etmesi önemlidir. Kardeşlerin Tepedeki Ev'de yeniden buluşmaları anlam bulma evresini temsil etmektedir. Bu altıncı evre gerçekten de yas süreci için çok önemli bir süreçtir; Nell'in annesini ve eşini kaybetmesinin sebeplerini ve çocukluk korkusu olan eğri boyunlu kadının kendisi olduğu gerçeğini görmesi yaşadığı acıları anlamlandırmasını sağlar ve sonrasında Nell, kardeşlerini de bu acıdan kurtarabileceğini düşünür. Bir hayalet olarak onlara görünerek, onları son kez acılarıyla yüzleştirmek için Tepedeki Ev'e çağırır. Böylece, eve gelen ailenin diğer üyeleri, yas sürecinin nihayetinde varması gereken noktada buluşurlar.

Nell, Tepedeki Ev'de geçen son sahnede kendisini özleyen ikizi Luke'a şöyle demektedir: *“Bir sır öğrendim. Bensizlik diye bir şey yok. Ben, taze yağan kar gibi senin hayatında birçok anıya saçılmış durumdayım.”* Kessler de anlam bulmanın sevginin bir yansıması olduğunu, kaybedilen kişiye duyulan sevgi sayesinde yeniden hayattan zevk almaya başlamanın mümkün olabildiğini; bu anlamın beraber geçirilen zamanın değerini teslim etmekten, kaybedilen kişinin yaşamını onurlandırmaya ya da fani hayatın anlamını ve önemini kavramaya kadar çeşitli biçimler alabileceğini aktarır (Kessler, 2019). Gerçekten de birini sevdiğimiz zaman, onu kaybetsek bile asla onsuz kalmayız çünkü Olivia'nın en küçük kızı Nell'e söylediği gibi: *“Birinin anılarında var oldukça sonsuza dek yaşarsın.”*

Ayrışma-Bireyleşme Süreci

Dizinin irdelediği bir diğer nokta ayrışma-bireyleşme sürecidir. Dizinin anlatısı bu sürece çocukların perspektifinden ziyade annenin gözünden yaklaşmıştır. Ayrışma-bireyleşme süreci, literatürde çocuğun anneden ayrı bir birey olduğunu fark etmesi ve bu gerçekle baş etme süreci olarak aktarılır; bu bebeğin fiziksel olarak değil ama psikolojik olarak doğmasıdır (Mahler ve diğerleri, 1975/2002). Ancak, bu süreç sadece çocuk için değil anne için de oldukça çetin olabilir zira yeni kazandığı anne kimliğini, çocuklarının kendisine olan ihtiyacı sayesinde

kuvvetlendiren (Stern, 1995/2006) anne, bu simbiyotik ilişkinin kırılmasına direnç gösterebilir.

Evdeki hayaletlerden biri olan Poppy, Olivia'ya görünür ve onu en korktuğu şeyle, çocuklarının başına gelebilecek kötülüklerle korkutur. Evin aileyi simgelediği düşünülürse Poppy ailenin -sadece Crain ailesinin değil, genel olarak aile kurumunun- geçmişini, öğrenilen ve aktarılan travmaları işaret etmektedir. Çocuklarının başına gelebilecek korkunç şeyleri düşünmek Olivia'yı daha da korumacı hale getirmiştir. Poppy, Olivia'yı iyiden iyiye uçuruma sürüklemek için en küçük çocukları Luke ve Nell'in başına gelecek korkunç şeyleri göstermiştir. Luke'un uyuşturucu krizlerini, Nell'in uyku felçlerini, ağladıkları, acılarıyla ve yalnızlıkları baş edemedikleri anları... Bu görüntüler, Olivia'nın gerçeklikle bağı koparmasına sebep olmuş ve bu korkunç şeyleri yaşayacağına, çocuklarını huzur içinde öldürmenin en doğrusu olacağına ikna olmuştur. Olivia'nın çocuklarını öldürmeye yeltenmesi, en başında kendisini çocuklarının mutluluğunu sağlama sorumluluğunu kendisinde görmesiyle yakından ilişkilidir. Anelik İnşası modeline göre (Stern, 1995/2006) anneliğe geçiş, dört ana temada gerçekleşmektedir ve bunlardan ilki, yaşam teması, annenin bebeğin fiziksel ve ruhsal sağlığını sağlama görevini içermektedir. Dolayısıyla çocuklarının mutsuzluğu, Olivia'nın bir anne olarak nihai başarısızlığını temsil etmektedir. Poppy, çocuklarını öldürmeyi "çocukları uyandırmak" olarak adlandırmakta böylece amaçlarını Olivia'nın annelik inşasına uydurmaktadır.

Dizinin yaratıcısı ve yönetmeni Flanagan, dizi hakkında verdiği bir röportajda "sıradan" bir hayaletin sıkıcı olduğunu, en ilgi çekici hayaletlerin kişilerin kendi hayatlarıyla ilişkili olarak yarattıkları hayaletler olduğunu belirtmiştir (Abrams, 2018). Gerçekten de bedeninden kopup dünyaya gelen, memenden beslediğin bebeğin başına gelecek türlü ıstıraba tanık olmak ve onu o acıdan kurtaramamak tüyler ürpertici bir korku hikayesi değilse nedir?

Bu noktada, dizinin ayrışma-bireyleşme sürecine annenin gözünden nasıl yaklaştığına odaklanalım. Bu süreçte annenin dikkati, en küçük çocukları olan Luke ve Nell'in üzerindedir. Luke ve Nell, anneleriyle aralarındaki simbiyotik ilişkiyi kırıp kendi kararlarını alacak yetkinlikte bireyler haline gelmeye çabalarken (ki çocukların gelişimi sağlıklı biçimde işlemekten çok uzaktır, yine de çocuklar bu konuda çaba göstermektedir) Olivia, çocuklarının kendisinden kopmasını kabullenememektedir. Mahler ve meslektaşlarının (1975/2002) kuramına göre ayrışma-bireyleşme süreci bebeğin, kendisinin anneden ayrı bir varlık olduğunu anlamasıyla karakterize bir süreçtir. Bu sürecin başlangıcı, normal simbiyotik sürecin sonlanmasını sağlar. Ayrışma, bebek ve annesi arasındaki sınırların netleşmesini ifade ederken; bireyleşme, bebeğin benlik duygusunun, bilişsel becerilerinin ve egosunun gelişmesini ifade eder. Ayrışma, fiziksel olarak anneden ayrı bir varlık olduğu bilincinin

bebekte oluşması ile karakterize olsa da bireyleşme çok daha çetrefilli bir süreçtir, öyle ki yetişkinlikte bile simbiyotik ilişkinin kırılmakta zorlandığı örnekler görülebilir.

Bireyleşme sürecinde annenin simbiyotik ilişkinin kırılmasına karşı direnç göstermesi mümkündür. Örneğin, Olivia ikizlerini kucağında yatırmış uyuturken eşine “Bu anı dondurabilmek isterdim, hep böyle ufak kalmalarını isterdim” der. Bir an için gözlerini kapatan Olivia, gözlerini açtığında eşinin çocukları çoktan kucağına alıp yataklarına götürdüğünü görür. Babanın ayrışma-bireyleşme sürecindeki ilk rolünün çocuğun dikkatini dünyaya ve gerçek nesnelere çekmek olduğunu söyleyen psikanalistler ve hatta sosyologlar vardır (Abelin, 1971; Parsons ve Bales, 1955); aynısı annenin dikkatini çekmek için de pekâlâ geçerli olabilir. Bu sahne de annenin çocukların büyümesine ve onlardan ayrılacağı gerçeğine direnç göstermesi, babanın ise annenin dikkatini çocuklardan gerçek hayatın akışına çeken nesne olması olarak yorumlanabilir.

Çocuğun, ebeveynden ayrı bir benlik kurgulaması bir kopuş sürecidir, bir ayrılıktır; dolayısıyla bir yas süreci gibi değerlendirilebilir. Büyümek, bu bağlamda, yas sürecini sağlıklı biçimde yürütebilmekle mümkün olacaktır. Literatürde ayrışma-bireyleşme sürecinde bireyleşen özne anneden kopan çocuktur (örn. Mahler ve diğerleri, 1975/2002) ancak belki de bu duruma başka bir perspektiften daha bakıp bireyleşmenin sadece anneden ayrılma sürecinde çocukta değil evladından ayrılma sürecinde ebeveynde de görülme ihtimalini göz önünde bulundurmalıyız. Belki de gerçek büyüme, kendinle eş olduğunu, bir olduğunu sandığın şeyden -anneden- ayrılmak değil, aynı zamanda sadece sana ait olduğunu sandığın şeyin -bebeğin-, sana değil sadece ve sadece kendisine ait olduğunu kabul edip gücenmeden onu serbest bırakabilmektir. Çocuğunun senden ayrı, kendi içinde bütünlüklü bir birey oluşunu, senden kopup kendini kuruşunu birazcık hüznlenmeden izlemek, daha dün senin aynan olan varlığın bugün iradesi olan bir birey olduğunu kabul etmek, deyim yerindeyse göbek bağı kesmek, o kadar kolay olmayabilir. Bu süreci de bir yas süreci gibi ele alırsak bu kopuşun da varması gereken yer kabulleniş ve sonrasında anlam bulma olacaktır. Ancak, yine Kübler-Ross’un ve Kessler’in teorize ettiği yas süreci gibi, bu sürecin de doğrusal bir çizgide ilerlemesini bekleyemeyiz. Kişi, bazı yönlerden kabullenişe varır, bazılarında hala inkardadır; iki adım ileri bir adım geri gidebilir. Ayrışma-bireyleşme sürecinin kabulü yaşam boyu şiddeti azalarak devam edebilir, devinip, dönüşebilir; tıpkı yas gibi. Ancak kopuşun acısının yanında, parçanın senden daha büyük olmasını görmenin mutluluğu da var olabilir, işte bu da anlam bulma evresiyle paralel olarak düşünülebilir. Çocuğun bireyleşme sürecini izlemek, elbette çok korkutucu olabilir ancak çocuğunun hayat yolunda ilerleyişi ebeveyne aynı zamanda gurur verecektir.

Son bölümde, Olivia'nın hayaleti, Tepedeki Ev'e gelen çocuklarını -ev dışındaki hayatta mutsuz olacakları korkusuyla- öldürmek istediğinde, eşi Hugh ona engel olur. Kendi başına, annenin yol göstermesi olmadan çocuklarına doğru düzgün bakım vermeyi beceremeyen bir baba olarak, Hugh'yu ele geçirebilecek tek hayalet de elbette Olivia'nın hayaletidir. Ancak Hugh, burada döngüyü kırar. Ayrışma-bireyleşme sürecinde çocuklarına veremediği desteği nihayetinde eşine verir; onu dünyanın gerçekliğine davet eder, kendisi sonsuza kadar onunla kalacağını ama çocukları serbest bırakması gerektiğini söyler. Böylece nihayetinde baba olarak görevini tamamlar; çocuklarını özgür bırakmıştır artık. Son bölümde çocukları Tepedeki Ev'de tutsak etmek isteyen Olivia ve Hugh arasında geçen konuşmada sindirilmesi zor ancak bir o kadar da gerekli olan kabullenme ve anlam bulma süreci örneklenir:

Hugh: ...kalpleri kırılrsa ya da bağımlı olsalar ya da mutsuz olsalar ve hatta ölseler bile bunların hepsine tanık olmak zorundayız, çünkü bizler ebeveyniz. Bu bizim işimiz. Hayat ne getirirse ona tanıklık ederiz. (...) Kızımızı düğün gününde gördüm, onunla dans ettim. Gülümsemesi güneş gibiydi ve herkesin yüzüne yansiyordu. Bu ışık bana çok tanıdık geldi çünkü o bizimdi. Onu biz yaptık. Birbirimizi o kadar güzel sevdik ki bu sevgi evrene yayıldı ve bir yıldız yarattı. (...)

Olivia: Şimdi güvendeyiz. Burası bizim sonsuza kadar yaşayacağımız ev. Hep öyleydi. Burada kötü hiçbir şey yaşamazlar.

Hugh: Evet ama iyi bir şey de yaşayamazlar. (...) Onları kendi denizlerine göndermenin bizim işimiz olduğunu söyledin hep. Bırak gitsinler.

Sonuç olarak, dizideki hayaletler, karakterlerden Steven'ın da söylediği gibi yaşamdaki kayıpları ve bu kayıplar karşısındaki keşkeleri, hayalleri, irili ufaklı korkularımızı sembolize etmektedir. Bu kayıplar sonucunda yaşadığımız yas süreci, engebeli, inişli çıkışlı bir yoldur ve türlü evreleri vardır. Sağlıklı bir yas sürecinden geçilmezse, bir kayıp -ister ölüm, ister ayrılık, ister başka tür bir kayıp olsun- birçok başka kayba yol açabilir; yaralarımızı sağaltmaya çalışırken bazı hayaletleri pek ala bize dadanabilir. Kessler'e göre anlam bulma sürecinde ilerleyebilenler yas sürecini daha kolay atlatırlar, anlam bulamayanlar yasin beş evresinin birinde takılıp kalırlar ve bağımlılık, öfke problemleri, yeni bir kayıp yaşama korkusuyla yeni ilişki kurmaktan çekinme gibi problemler yaşarlar (Kessler, 2019). Dizideki beş kardeş de anlam bulma evresine geçemedikleri için yasin beş evresinin birinde takılı kalmışlardır üstelik Kessler'in bahsettiği problemleri de yaşamışlardır. Çocukluktaki kaybın yarısını sarmaya çalışan ama yas sürecini sağlıklı geçiremeyen kardeşlere dadanan hayaletler (bağımlılık, korku, yalnızlık, vs.) en sonunda anlam bulma sürecinin başlamasıyla defedilebilmiştir. İyileşme, Kessler'in dediği gibi, çoğu kez yasin altıncı evresindeki anlamda başlar (Kessler, 2019).

Bu yazıda ele alınan ayrışma-bireyleşme sürecinin adeta bir yas süreci gibi ele alınabileceği fikri düşünüldüğünde Olivia'yı ele geçiren hayaletin çocuklarının geleceğinden endişelenen hayalet olması oldukça anlamlıdır. Bununla birlikte Olivia'nın çocuklarını özgür bırakmaya ikna olması da ayrışma sürecinde bir anlam bulabilmesi ile mümkün olmuştur. Tepedeki Ev, bir ailenin yaşadığı travmaları büyümenin çetin süreci içinde incelikle anlatıp izleyiciyi kendi korkuları ve keşkeleri ile yüzleşmeye davet etmiştir ve bu davete icabet etmek geçmişini değiştirmeye çalışmakla değil, ancak kabullenişe varıp geçmişten bir anlam sağaltmakla mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Abelin, E. L. (1971). The role of the father in the separation-individuation process. İçinde J. B. McDevitt ve C. F. Settlage (Edl.), *Separation-Individuation*, ss. 229-252. New York: International Universities Press. Erişim adresi: <https://www.organisator-modell.org/wcms/ftp//o/organisator-modell.org/uploads/therole-of-father-in-separation-individuationprocess-1971-1.0.0-2015.pdf>
- Abrams, S. (2018). The Haunting of Hill House director on the biggest changes from Shirley Jackson's novel. *Vulture*. Erişim adresi: <https://www.vulture.com/2018/10/haunting-of-hill-house-netflix-mike-flanagan-interview.html>
- Bailey, D. (1999). *American Nightmares: The Haunted House Formula in American Popular Fiction (1st ed.)*. University of Wisconsin Press
- Gilbert, S. (2018). The real horror in The Haunting of Hill House. *The Atlantic*. Erişim Adresi: <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2018/10/netflixs-haunting-hill-house-neuters-1959-novel/573595/>
- Jackson, S. (2006). *The Haunting of Hill House (1. Baskı)*. New York: Penguin Books (1959).
- Kaplow, D. (Yapımcı) ve Flanagan, M. (Yönetmen). (2018). *The Haunting of Hill House* [TV Dizisi]. ABD: Netflix
- Kessler, D. (2019). *Finding Meaning. The Sixth Stage of Grief (1. Baskı)*. Simon & Schuster
- Kübler-Ross, E. (2014). *On Death And Dying: What The Dying Have To Teach Doctors, Nurses, Clergy and Their Own Families (Anniversary ed.)*. Scribner (1969).
- Mahler, M., Pine, F., ve Bergman, A. (2002). *The Psychological Birth of The Human Infant (1. Baskı)*. Karnac (1975).
- Parsons, T. ve Bales, R. F. (1955). *Family, Socialization and Interaction Process (1. Baskı)*. Free Press.
- Stern, D. N. (2006). *The Motherhood Constellation (1. Baskı). A Unified View of Parent-Infant Psychotherapy*. Karnac (1995).
- Zastrow, C. ve Ashman, K. K. K. (2015). *İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre II (1. Baskı)*, (E. Türközü ve B. Alparslan, Çev.) Ankara: Nika Yayıncılık.

The Haunting of Hill House: Our Fears, Our Loss, and Our Wishes

Summary

In this article The Haunting of Hill House Series, which is based on Shirley Jackson's novel with the same name is reviewed. The Haunting of Hill House is a horror novel written by Shirley Jackson in 1959 and is referred as the work that transformed of American Gothic. The series was shot by Flanagan in 2018 as a mini horror series for Netflix. Despite being an adaptation, this series is quite different from the novel (and two adaptations that were shot earlier) in its characters and plot.

The Haunting of Hill House elaborately explained the trauma and grief a family went through during the difficult process of growing up. The ghosts in the series symbolize life's losses, wishes and fears of sort. The narrative of the series was reviewed via the axes of family representation, the concept of grief, and the process of separation-individuation.

In the series, the family is constructed on traditional heteronormative roles. The mother is the brain and the father is the hands of the house; father builds the house drawn by the mother. In fact, it can be said that the series reproduces traditional male and female roles with examples given on subjects such as expressing emotions, coping with fear, and caring skills. Regarding representations of family, director benefited from the symbolism carried by the mother as an object. However, this house is far from being an inclusive object in reality, even so it does not hesitate to harm the children; although children try to run away from it, the house never lets them be. The importance of the family's past is conveyed through symbolic means. The mold spreading from the basement of the house, which represents family, and the man who committed suicide by imprisoning himself, represent the family's hidden sins and losses. The pain passed down through generations are not just the history of the family; such legacy can poison the family's present. The desire of the House is that people in the family never to leave. This can be reviewed as a criticism of the family institution. The family is conveyed as more than just a memory, it really is like a ghost that haunts us for a lifetime.

While the series deals with the concept of grief, the five siblings in the story represent the five phases of Kübler Ross's theory of grief. The first phase of Kübler Ross's theory, denial, is symbolized by the eldest sibling Steven. The denial strategy has worked well for Steven for a while however, the night Nell dies, he also sees a ghost: Nell's ghost. So he has to face his trauma that he has denied for years. Shirley represents the anger. Indeed, Shirley is the most angry one among the siblings. Theo represents the bargaining phase. Theo is a bridge between older and younger siblings; between parents and children. Luke represents depression phase. Luke, who feels so lonely because he cannot convince anyone of the paranormal events he has

experienced in the House, has been a drug addict since his youth, and although he has been treated many times, the addiction has always relapsed. Luke's twin, Nell, represents acceptance phase. She returns to the House in order to face the House and its ghosts that have haunted her for years. Here, she confronts her traumas she experienced in this house during her childhood, and realizes how the House plays games with people's minds. Eventhough she loses her life in the process, the acceptance process has been completed. The series symbolically convey that the phases of grief are connected and that phases might not progress linearly. Another point that the series examines is the separation-individuation process. This process is approached from the perspective of the mother. Mothers's difficulty during this process and resistance to break the symbiotic relationship symbolized via the mother in the narrative. As youngest children, Luke and Nell, strive to break the symbiotic relationship with their mother Olivia is unable to accept their children breaking away from her. At the end, she finally can divert her attention to her husband and manage to let her children go with father's help.